

ПРЕС КЛИПИНГ

21. јун 2012.

НАСЛОВИ

- Држава мери рад "на црно";(стр.2)
- Станковић: Лек има само влада; (стр.3)
- Шефова више него ћата; (стр.5)
- И слаткишима већа цена; (стр.6)
- ПКБ од губиташа до гиганта;(стр.7)
- Неједнак положај жена и мушкараца економски штетан;(стр.8)
- Србија на једној трећини просечног стандарда у ЕУ;(стр.10)
- Здравство пред банкротом;(стр.11)
- Борба за углед или за стварни утицај;(стр.11)
- Далеко од уређених радних односа;(стр.14)
- Економија под притиском политике;(стр.16)
- Конфликт циљева;(стр.18)
- Бор: Изостао дијалог сва три партнера;(стр.19)
- Врање: Манипулација празним стомаком;(стр.20)
- Суботица: ЕУ доноси нова правила игре;(стр.22)
- Оно што Грци немају, а ми имамо;(стр.23)
- Звоно за узбуну у Шпанији;(стр.24)

Уједињењем против либералног капитализма;(стр.26)
Због редовне плате трпе и мобинг;(стр.28)
Рекреација и „провијант“ у врху интересовања;(стр.29)
Седма недеља социјалдемократије;(стр.31)
Грчки расплет и на српску корист?;(стр.33)
Град ће помоћи текстилцима;(стр.34)
Стопирати рад на плус чедресет степени;(стр.35)

<http://www.novosti.rs/vesti/naslovna/aktuelno.239.html:385091-Drzava-meri-rad-quotna-crnoquot>

Држава мери рад "на црно"

С. БУЛАТОВИЋ

Статистика ће у септембру, после скоро деценију, имати нове процене о обиму сиве економије. Претпоставка да око милион људи у сивој зони ствара између 30 и 40 одсто БДП

У ПОТРАЗИ за новцем који би смањио јаз између државних прихода и расхода, многи су шансу видели у обрачуну са црном и сивом економијом. Док једни тврде да би опорезивање нелојалне конкуренције закрпило "минус", поједини економисти одговарају да су процене о учешћу неформалног пословања у Србији - претеране. А оне се крећу од десет, па до 30 и 40 одсто бруто домаћег производа.

Професор Економског факултета Милојко Арсић тако подсећа да последњих десет година у Србији није урађено ниједно озбиљно истраживање о сивој економији.

- У јавности се појављују сасвим неутемељене процене сиве економије, које се углавном заснивају на анегдотским запажањима која су по правилу варљива - каже Милојко Арсић. - Колико се средстава може остварити опорезивањем сиве економије знаће се тек када се она процени. Ни у најразвијенијим земљама она није мања од 10 одсто БДП. Неки послови могу да опстану само ако се у мањој или већој мери обављају у сивој економији. Енергичан покушај њиховог опорезивања довео би до њиховог затварања, а приходи државе би бар привремено пали. Учешће пореских прихода у бруто домаћем производу Србије је високо у односу на пореске стопе. Било би високо и када бисмо БДП увећали за потцењених 15 одсто. Из тога следи да сива економија у Србији није значајно већа од просека.

У Републичком заводу за статистику чујемо да управо истражују обим сиве економије. Прве назнаке колика је, имаћемо на јесен.

РАЧУНИЦАПОЛАЗЕЋИ од претпоставке да "сива" економија чини 30 одсто српског производа, поједини економисти су прорачунали и колико се на њој губи. Та рачуница каже да буџет по основу намета на потрошњу губи око 1,5 милијарди евра. Од тога на неплаћени порез на додату вредност отпада око милијарда евра. По основу намета на рад, губитак буџета се процењује на око 1,2 милијарде евра.

- Радили смо процене учешћа сиве економије 2003. године и она је износила око 13 одсто БДП - објашњава Миладин Ковачевић, заменик директора Републичког завода за статистику. - Сада

је у току пројекат, у оквиру ИПА 2009, који се бави сивом економијом. Прве процене ћемо имати у септембру. То је веома сложено истраживање. Посебан проблем је пореска ерозија и то није исто што и сива економија. То је утаја пореза и питање пореске дисциплине.

Док се чека прецизна процена обима неформалне економије у Србији, јавност барата претпоставком да око милион људи у тој сивој зони ствара између 30 и 40 одсто бруто домаћег производа. До броја се дошло углавном анкетирањем привредника који легално послују. Тако је истраживање Уније послодаваца показало је да је сваки пети анкетирани укључен у неки вид неформалног рада, док се од оних, који су формално запослени, сваки десети такође ангажује и у законски "непокривеном" сектору. Међу незапосленима, 55 одсто, према овом истраживању, извор егзистенције налази у раду на црно.

ДЕО РАЧУНА

ЦИЉ истраживања сиве економије у Србији, које тренутно ради статистика, је између осталог, да се део необухваћене економије обрачуна у бруто домаћи производ. Тренутно, сива економија делимично улази у обрачун БДП. Када "ојачамо" БДП неформалном економијом промениће се и тренутно учешће јавног дуга и буџетског дефицита. Хипотетички, Србија онда неће дуговати половину свог укупног производа, већ који проценат мање. Можда и законски дозвољен ниво.

<http://www.novosti.rs/vesti/naslovna/aktuelno.290.html:385118-Stankovic-Lek-ima-samo-vlada>

Станковић: Лек има само влада

В. Ц. СПАСОЈЕВИЋ

Министар здравља Зоран Станковић о изабраном лекару, несташици лекова, корупцији у здравству: Дугови према фонду за здравство премашили 100, а болнице у минусу 30 милијарди динара

МИНИСТАРСТВО здравља свакодневно прати ситуацију у погледу снабдевености тржишта лековима, иако није надлежно за њихову набавку. И поред тога, у сарадњи са РФЗО, улажемо максималне напоре да би се за сваки појединачан лек који недостаје пронашло адекватно решење и спречила несташица. Надамо да ће убрзо, формирањем нове Владе, ови проблеми бити превазиђени, каже, за "Новости", министар здравља Зоран Станковић.

* Да ли сте задовољни бројем пацијената који су већ изабрали свог лекара?

- С обзиром на то да је, према подацима РФЗО, више од 82 одсто осигураних лица изабрало свог лекара у дому здравља, могу да будем задовољан. То значи да је највећи број грађана препознао значај и предности остваривања здравствене заштите на овај начин, и тиме показао велики степен одговорности према сопственом здрављу и здрављу чланова своје породице.

* Многи и даље мисле да је тај услов за добијање здравствене заштите неуставан и да се ово право не може ускратити онима који редовно плаћају доприносе?

- Изношење ставова о неуставности одредби о избору лекара као услова за оверу здравствене књижице, представља узнемиравање јавности, нарочито од стране институција које немају законом утемељено овлашћење. Здравствени системи свих земаља ЕУ почивају на изабраном лекару као "чувару капије" здравства. Доношењем оваквих решења управо се трудимо да успоставимо савремени систем у коме се даје изузетан значај изабраном лекару као особи која ће се потпуно старати о здравственој заштити на примарном нивоу. Зато не прихватимо став да

се увођењем обавезе избора лекара нарушавају Уставом загарантована права на здравствену заштиту. У Уставу је наведено да се систем здравственог осигурања ближе уређује у складу са законом, а то је и урађено доношењем два закона - о здравственој заштити и здравственом осигурању.

* Имате ли податке колики су међусобни дугови у здравству између РФЗО, фармацеутских кућа и болница, и угрожавају ли они систем?

- Дуговања на име уплате доприноса здравственог осигурања РФЗО премашили су 100 милијарди динара, док су дуговања здравствених установа по разним основама преко 30 милијарди. Већ дуги низ година редовна уплата доприноса кључни је проблем у финансирању одрживог система обавезног здравственог осигурања. Као разлози неуплаћивања најчешће се наводе проблеми у реструктурирању предузећа, приватизација, велики број фирми у стечају и ликвидацији. Међутим, постоје и случајеви у којима послодавци не извршавају своје обавезе јер нема свести да здравствени систем функционише по принципу уплате доприноса на зараде и друга примања. До 2005. здравствене књижице овераване су без провере о уплати доприноса, па се стекао утисак да је здравствена заштита "бесплатна". О бесплатној здравственој заштити не може бити ни говора с обзиром на то да се у нашој земљи примењују здравствене методе, лекови и технологије као и у најразвијенијим земљама ЕУ, и чије су цене исте или незнатно ниже од цена у тим земљама.

НЕ ПРАВИМ ЈА КАБИНЕТ* КАДА очекујете да ће Влада бити формирана и са ким пре видите УРС - са демократама или напредњацима?

- Потребно је да се Влада што пре формира. Нисам страначка личност и као министар здравља у техничкој влади не учествујем у преговорима око формирања нове.

* Колико је случајева корупције у здравству пријављено у прошлој и овој години? Шта је урађено да се она смањи?

- Решавање проблема корупције у здравству захтева мултиресорни приступ и системска решења. Министарство здравља је ту да као орган извршне власти уређује здравствени систем, створи јасне законске и процедуралне оквире како би корупција била сведена на ниво "инцидента", а не устаљене праксе. То се може постићи само сарадњом свих, законодавних, извршних и судских органа, невладиног сектора, струковних удружења лекара и пацијената. Министарство ради на два колосека. Једно је деловање када су у питању уочени пропусти, а друго је успостављање системских правила у области здравствене политике. Сва сазнања до којих смо дошли, Министарство је проследило надлежним државним органима.

* С времена на време чују се примедбе да лекари имају превише пацијената и да су затрпани административним пословима, па немају времена за оно што је суштина - потребе пацијената...

- То је углавном тачно, али не важи за све лекаре и не за све здравствене установе. Постојеће проблеме у здравству можемо решити, пре свега, изменом постојеће законске регулативе, финансијском дисциплином и правилним вредновањем рада сваког појединца у здравственом систему, почевши од руководиоца, па до свих запослених.

ПАМЕТНИ КЛИНИЧКИ ЦЕНТРИ

* ДОКЛЕ су стигле реконструкције клиничко-болничких центара?

- Министарство здравља је почетком маја објавило почетак тендерске процедуре за избор извођача радова на изградњи и реконструкцији четири клиничка центра - у Београду, Новом Саду, Нишу и Крагујевцу. Током године започеће прво избор извођача радова, а затим и радови. Овај пројекат представља највећу инвестицију у здравству Србије у последњих 50 година. Ове установе биће стубови здравственог система. Пацијент ће бити у средишту здравственог система, јер ће у дијагностичкој служби бити окупљена група лекара који ће

након прегледа констатовати да ли остаје на лечењу или иде кући. Болничке зграде пројектоване су тако да буду пријатне, да омогућавају ефикасан и безбедан рад и да буду приступачне особама са инвалидитетом. Пројектоване су да штеде енергију и имају аутоматику која им даје особине паметних зграда.

<http://www.novosti.rs/vesti/naslovna/aktuelno.290.html:385098-Sefova-vise-nego-cata>

Шефова више него ћата

Б. СТЈЕЉА

Истражујемо - на скоро сваког службеника долази по једна управљачка позиција - преко 2.000 има само основну школу. Плату зарађује 143.212 чиновника и чак 114.813 различитих функционера

СРБИЈА има директора скоро колико и чиновника! Према последњим подацима Републичког завода за статистику, у приватном и друштвеном сектору, плату редовно зарађује 143.212 службеника и чак 114.813 законодаваца, функционера и менаџера.

О оволикој несразмери између "фотељаша" и чиновника, ни синдикалци ни послодавци не мисле ништа добро. Напротив.

- На једног функционера практично долази један службеник и то је само још једна у низу нелогичности у нашој привреди - каже и Љубисав Орбовић, председник Савеза самосталних синдиката Србије. - А до гомилања оваквих функција дошло се, пре свега, отварањем разних агенција и удружења којих је несумњиво превише, а управо је тиме омогућено да свака позиција буде управљачка.

ПЕТ ПУТА ВИШЕ ЗА ГОДИНУБРОЈ јавних функционера се повећао за пет пута у само једној години. Према подацима Агенције за борбу против корупције, на крају 2010. је у њиховом регистру било 4.000 презимена, а крајем 2011. чак 20.000.

У Анкети о радној снази 49.814 функционера и менаџера изјаснило се да раде за плату код свог послодавца, док су остали казали да су власници сопственог предузећа. Самим тим је и њихова квалификациона структура "шарена". Управљачки посао само са завршеном основном школом обавља њих 2.132, док свега 37.586 има диплому факултета. Остали су у "златној средини".

С друге стране, међу службеницима, за разлику од функционера, предњаче жене и њих је у укупном броју 81.167. И међу чиновницима је највише оних са средњом школом, а факултет има 12.607.

И у Унији послодаваца Србије рачунају да нас оволики бирократски апарат и вишак фотеља "дебело" кошта.

У БЕОГРАДУ 44.200 ФУНКЦИОНЕРАНАЈВИШЕ функционера има Војводина. У Анкети о радној снази се чак 36.097 Војвођана изјаснило да обавља неки управљачки посао. С друге стране, највише службеника има Београд. У главном граду плату у администрацији зарађује њих 44.200.

- И једних и других је превише - кажу у Унији. - А нерационална расподела зарада у јавним предузећима и привреди најбоље се види када се упореди њихова продуктивност. Јавни сектор је од 2001. године произвео 4,35 милијарди евра губитака, док су са друге стране приходи целокупног приватног сектора 43,2 милијарде евра.

Осим неповољне сразмере у броју управљачких и административних позиција, очигледна је још једна нелогичност. А то је неподударност званичног списка функционера, на којем је чак пет пута мање презимена него што их је у реалности.

- У овом тренутку, односно пре расписивања избора, у регистру функционера је било 20.617 презимена, али ни то није коначан број јер многе државне институције, упркос обавези да то чине, нису доставиле прецизне спискове - објашњава Александра Костић из Агенције за борбу против корупције и додаје да би у њиховом регистру морали бити побројани сви јавни функционери, односно одборници, чланови владе и парламента, судије и тужиоци, директори јавних предузећа... - Њихов ће се број ускоро променити и ми ћемо имати нови регистар чим нам све државне установе и институције доставе нова, допуњена обавештења, о броју функционера и то почев од локалних самоуправа па све до председничког кабинета.

<http://www.novosti.rs/vesti/naslovna/aktuelno.239.html:385089-I-slatkisima-veca-cena>

И слаткишима већа цена

Д. И. К. - М. Н. С.

Нема краја поскупљењима хране у трговинама, а почетком јула слаткиши ће бити скупљи за трећину. На новим ценовницима - месне прерађевине, намази, кафа, сокови, алкохолна пића...

Од поскупљења спаса нема. Трговцима свакодневно стижу нови ценовници, а крај им се ни не назире. Овог месеца поскупело је млеко, павлаке, сувомеснате прерађевине, свеже месо, јестиво уље, сокови, средства за личну и хигијену куће. Већ почетком јула најављен је раст цена слаткиша, и то за чак 30 одсто.

Првог радног дана ове недеље, потрошаче су у радњама сачекале нове цене безалкохолних пића, више од два до 12 одсто. Сокови су поскупели за четири одсто, а јестиво уље од пет до девет одсто. Литар зејтина сада стаје од 120 до чак 145 динара.

И кафа се "окитила" новом ценом - паковање од 200 грама сада стаје од 180 до чак 230 динара. За чашу павлаке сада ваља издвојити најмање 50 динара, док је цена кантице од 700 грама од 160 до 200 динара.

Свеже месо је овог месеца поскупело од пет до чак 20 одсто. Пилећи филе достигао је цену од 650 динара, док се килограм јунетине без костију више не може купити испод 800 динара. Кланичари тврде да је до скока цена дошло због несташице товљеника.

- Од првог јула поскупљују сувомеснате прерађевине из "Имеса" за од десет до 20 одсто - кажу трговци. - И из "Силба" је стигла најавна о поскупљењу њихових производа од 1,5 до шест одсто. То су намази, кафа, алкохолна пића... Слаткиши ове фирме биће скупљи за 12 одсто. За прерађевине из "Виндије" од јула биће потребно пет одсто више.

БУМЕРАНГРАСТ цена воћних сокова неповољно ће се вратити произвођачима. Понуда је стабилна, али је потражња за овим напицима пала због слабије куповне моћи грађана - сматра Војислав Станковић, експерт Привредне коморе Србије.

Кроасани "чипита" из "Марба" поскупеће у јулу за четири одсто. У "Винојугу" су одлучили да њихови слаткиши наредног месеца морају да добију нову цену - вишу за 14 одсто. Убедљиво највеће поскупљење кондиторских производа почетком јула затражила је фирма "Дајрект бренд". Њихови слаткиши "улкер", које увозе из Турске - биће за трећину скупљи.

Српска привреда се и даље врти око евра, баш као некада око немачке марке. У евро се прерачунавају просечне плате, кирије се директно обрачунавају у еврима, а трговци у цене

"узидају" сваки пораст девизног курса. С обзиром на то да је динар од почетка године ослабио 9,3 одсто, јасно је зашто се ценовници у радњама мењају навише.

До пре неколико година рачунало се да сваки пад динара за један одсто доводи до пораста цена за 0,3 процента. Међутим, новије анализе показују да је овај утицај преливања курса на цене већи и да се креће од 0,8 до 0,9 одсто, на дужи рок. Још ако је тражња већа, ефекат је и бржи и јачи.

Слабљење динара код нас је и даље главни фактор пораста цена. И то управо зато што овде главно мерило вредности није динар, него евро. Нажалост, и даље важи правило да се цене слабо прилагођавају надоле. Када динар јача, као што је случај претходних дана, производи ипак не појефтињују.

<http://www.novosti.rs/vesti/beograd.74.html:385127-PKB-od-gubitasa-do-giganta>

ПКБ од губиташа до гиганта

М. Т. КОВАЧЕВИЋ

Свечано обележена годишњица од како је град Београд преузео ПКБ корпорацију. У 2010. забележен губитак од 20 милиона, у 2012. се очекује плус од десет милиона евра

ПРОШЛО је годину дана од како је ПКБ Корпорацију преузео град Београд, а запуштене њиве, пуне штале и дотрајала механизација, данас су само ружна прошлост. Фирма која је 2010. годину завршила са губитком од 20 милиона, у овој години убележиће плус од десет милиона евра!

Плодном земљом у среду су парадирани потпуно нови трактори "Фендт 936", а поред старих, али ипак пуних штала, зидају се четири велике фарме крава, које ће бити једне од најсавременијих у Европи. У њиховом склопу, у плану је изградња постројења за производњу биогаса и два хектара пластеника.

Резултате једногодишег рада, градоначелнику Драгану Ђиласу, министру пољопривреде Душану Петровићу и председнику Скупштине града Александру Антићу представио је Рајко Мандић, директор ПКБ Корпорације.

Према Мандићевим речима, бољом организацијом рада уштеђено је 1.270 плата, или сто милиона динара годишње. Само уштеда на гориву износи 770.000 литара, а на резервним деловима 49 милиона динара.

У току је и модернизација механизације старе неколико деценија. Ове године уложено је око пет милиона евра, за које је купљено 11 трактора, 50 тифона - система за наводњавање, 19 приколица, седам утоваривача, 14 прикључних машина, седам сејалица, четири камиона, два балера, четири прскалице и четири скидача метлица.

ДНЕВНО 173.453 ЛИТАРА МЛЕКАПКБ данас млекарама, просечно, предаје 173.543 литара млека, од 8.749 крава музара у шталама. Прошле године просечно је предавано 165.842 литаре млека, од 8.901 грла. На позитиван биланс утицало је повећање откупне цене млека за 2,5 динара, па је сада литар 35 динара. У међувремену, отпочета је и сарадња са свим великим млекарама у Србији, а са премијом од пет динара по литру постигнута је цена која је одвела ПКБ Корпорацију ка позитивном пословању.

- За кратко време, правилним пословањем, ПКБ је прошао пут од губиташа на левој обали Дунава, до фирме која ће у будућности бити окосница развоја Београда - рекао је градоначелник Драган Ђилас, приликом обиласка житница и фарми овог гиганта.

Ђилас је навео да је сада просечна плата у тој фирми око 50.000 динара, да се плаћају сви порези и доприноси.

- ПКБ ће бити прва фирма са чијим руководством ће бити потписан менаџментски уговор, као и прва фирма у Београду, али и у Србији, у којој ће и радници знати колики су им бонуси - навео је Ђилас.

Александар Антић указао је на чињеницу да је две трећине земљишта у Београду пољопривредно, као и да је лева обала Дунава стратешки важна за развој Београда и да зато град улаже у развој ПКБ, гради мост Борча - Земун и у нову путну инфраструктуру.

ПКБ данас има око 2.000 запослених, располаже са 21.565 хектара обрадивог земљишта. У шталама има 21.500 грла говеда, 4.000 свиња, 2.000 оваца и око 20.000 кокошака. Од механизације располаже са 287 трактора, 26 комбајна, 24 утоваривача и 1.374 прикључне машине.

ПРИХОДИ 63,2 МИЛИОНА ЕВРА

ПРЕ годину дана, 20. јуна 2011. године, спроведена је власничка трансформација и постављено ново професионално руководство с циљем да се ПКБ консолидује. Пословни приходи остварени у 2011. години износили су 54,1 милиона евра и већи су за 60 одсто од прихода остварених у 2010. години, док је за ову годину планирано да се оствари приход од 63,2 милиона што је за 16 процената више у односу на 2011. годину.

ПОЧЕЛА ЖЕТВА

ПРОЛЕЋНА сетва обављена је на 10.029 хектара од планираних 12.366. У току је жетва јечма на 1.200 хектара, а очекује се просечни принос од 6,8 тона по хектару. Жетва пшенице са 5.000 хектара почеће за десет дана. Очекивани приноси су шест тона по хектару.

БРОЈКЕ

2.000 запослених данас има ПКБ
21.565 хектара обрадивог земљишта
21.500 грла говеда поседује ПКБ
287 трактора у склопу фирме

<http://www.blic.rs/Vesti/Drustvo/329329/Nejednak-polozaj-zena-i-muskaraca-ekonomski-stetan>

Неједнак положај жена и мушкараца економски штетан

Танјуг

Повереница за заштиту равноправности Невена Петрушић сматра да су жене "разапете" између породичних обавеза и захтева на пословном плану, где непрестано морају да се доказују, а зарађују у просеку 16 одсто мање од мушкараца.

- Разлика у заради које примају жене и мушкарци је 16 одсто. У 2010. години су запослене високообразоване жене у Србији примале у просеку 16.300 динара мање од својих колега - навела је Петрушићева.

Она је са округлог стола "Дискриминација на основу рода у пословном сектору - од препознавања до спречавања" који је организовао Клуб првих жена послодавцима поручила да је неједнак третман жена и мушкараца друштвено неприхватљив, али и економски штетан.

Петрушићева је истакла да је у пословну политику неопходно укључити родну перспективу, да би се могло сагледати како ће се одређене одлуке одразити на жене, а како на мушкарце.

Како је додала, у прилог оцени да су жене у неједнаком положају када је реч о запошљавању говори и податак да оне чине већину дуготрајно незапослених и две трећине оних који чекају на посао дуже од осам година.

- Такође, само 20 одсто власника приватних предузећа су даме - додала је повереница за равноправност, указавши да жене чине 80 одсто међу особама које су добровољно напустиле посао из породичних разлога.

Она је напоменула и да је број очева који користе одсуство ради неге детета, иако за то постоји законска могућност, веома мали, а у појединим срединама се може пребројати на прсте једне руке.

- Жена нема тамо где су моћ и новац. Све док по имену и презимену можемо да их набројимо, то значи да није реч о правилу, већ о изузецима - подвукла је Петрушић.

Њена помоћница Косана Бекер је истакла да се нешто више од осам одсто жалби поднетих поверенику односи на родну дискриминацију, а око 37 одсто на дискриминацију на радном месту или приликом запошљавања.

Она је додала да повереник води три стратешке парнице које се односе на жене, од којих је једна покренута против послодавца који на својим продајним објектима има истакнут оглас "потребна девојка за рад".

- Ту је и парница против банке, а заснована је на жалби раднице која је по повратку са породилског пребачена на 'ниже' радно место. Утврдили смо да је у истој ситуацији у последње три године у тој банци било 80 жена и поренули смо судски поступак - казала је Бекерова.

Како је навела, повереник за равноправност би могао да "затрпа" судове, али за сада нема довољно капацитета, па поступке покреће у оним случајевима у којима је важно да постоји и судска пресуда.

Србија на једној трећини просечног стандарда у ЕУ

БЕОГРАД – Грађани Србије су прошле године имали три пута нижи стандард од просека ЕУ, показују данас објављени подаци европског статистичког завода Еуростат о бруто домаћем производу по становнику.

Када је реч о реалној потрошњи по појединцу, која се сматра бољим показатељем квалитета живота, она је у Србији око два и по пута нижа од просека ЕУ или на 44 одсто тог просека, што је 1 процентни поен више него 2010. пренео је портал ЕурАктив Србија (ЕурАцтив.рс).

Србија је мање привредно развијена и од Бугарске, која има најнижи БДП по становнику у ЕУ - 45 одсто европског просека, а има исти ниво потрошње као та земља која је ЕУ приступила 2007.

Србија је тако по бруто домаћем производу по становнику на 35 одсто европског просека, а Македонија на 36 одсто што је у случају обе земље исти резултат као и 2010. године.

Како пише ЕурАктив Србија, Црна Гора је међутим поправила свој резултат будући да је БДП по становнику 2011. био 43 одсто просека ЕУ, два процентна поена више него у 2010. години.

Овај економски показатељ је за Хрватску исти као 2010. године - 61 одсто просека ЕУ. Најлошије по том показатељу су Босна и Херцеговина са 29 одсто и Албанија са 31 одсто.

Показатељ БиХ је међутим лошији за два процентна поена него 2010. када је био 31 одсто, док је у случају Албаније овај показатељ порастао за три процентна поена у поређењу са 2010.

Према ранијим подацима, Србија је 2008. била испред Македоније, док су се 2009. изједначиле, а у 2010. замениле места.

Од земаља бивше Југославије, најбоља је Словенија, са БДП по становнику од 84 одсто европског просека или један процентни поен мање него годину дана раније. Њен БДП по становнику је уједно виши и од свих земаља централне европе и балтичких земаља.

У ЕУ разлике у БДП по становнику иду скоро до шест пута.

Највећи БДП по становнику и даље има Луксембург - 2,74 пута већи од просека ЕУ, а за њим следе Холандија са 31 одсто изнад просека и Аустрија са 29 одсто изнад просека ЕУ.

Бета

Директор Републичког фонда за здравствено осигурање Александар Вуксановић за Данас

Здравство пред банкротом

АУТОР: КАТАРИНА ЖИВАНОВИЋ

- Приходи Републичког фонда за здравствено осигурање (РФЗО) знатно су умањени, те ће права неких група пацијената бити смањена. Штедња и рационално трошење сваког динара намеће се као императив како се не би урушио читав систем - каже за Данас директор РФЗО Александар Вуксановић.

- Фонд располаже са 400 милиона евра мање него 2008. године. Такође, те године је 2,1 милион људи у Србији било пријављено на здравствено осигурање као запослено, и послодавци су за већину плаћали здравствено осигурање. Данас је запослених 1,6 милиона, а за велики број њих послодавци не уплаћују здравствено, што драматично утиче на приход Фонда, који се финансира од доприноса које ми као осигураници сами уплатимо.

С друге стране, сведоци смо и да постоји неједнакост у остваривању права између различитих група пацијената. Наиме, поједине групе пацијената које су боље организоване, подржане од стране струке и јавности имају права на терапије, помагала, и уопште лечење у складу са најсавременијим трендовима светске медицине, што ми свакако подржавамо, али исто тако, неке друге, слабо организоване групе пацијената немају ни приближно такав ниво квалитета здравствене заштите. То доводи до неједнакости између осигураника који би по неким моралним, али и законским начелима требало да имају једнак или приближно једнак обим права.

(Опширније у штампаном издању)

Форум

Због чега је изненада пробуђено интересовање за учешће у раду Социјално-економског савета

Борба за углед или за стварни утицај

АУТОР: ЉИЉАНА БУКВИЋ

О социјалном дијалогу некада се само сањало, онда су партнери - држава, послодавци и синдикати почели да разговарају последњих неколико година, али слабо шта од тих договора је

уродило плодом.

Социјално-економски савет свео се на повремене састанке представника Самосталног синдиката, УГС Независност, Уније послодаваца и министра рада, на којима се углавном преговара о колективним уговорима и о томе шта учинити те ублажити ефекте кризе, а само нешто мало о минималној цени рада, коју по правилу одреди држава, а остали само, немајући куд, аминују. СЕС као такав логично није имао неке резултате, а тога су били и свесни и они који седе у њему.

Међутим, потражња за столицом у овом Савету, чини се, никад није била већа него сада. Прича о (не)утврђивању репрезентативности не јењава, постала је још актуелнија непосредно након избора, када се сазнало да је Конфедерација слободних синдиката добила репрезентативност у фото-финишу предизборне кампање. Побунили су се најпре они који су једини ту репрезентативност добили наочиглед свих - Савез самосталних синдиката.

Поједини су своје захтеве за утврђивање репрезентативности предали још прошле године, али су они остали негде „заробљени“ у Министарству рада, где ће бити најмање још до формирања владе, а знајући којом се брзином код нас неке ствари решавају и много дуже. Социјални дијалог постаје топ тема за многе синдикате, али и послодавачка удружења. Неки од њих убеђени су у то да места за њих у СЕС-у има и то, како тврде, могу лако да докажу.

Асоцијација малих и средњих предузећа има 141.000 чланова који запошљавају 230.000 људи у Србији и није члан СЕС-а. Потпредседник ове Асоцијације Милан Кнежевић каже да су они „огорчени због свега што се дешава, јер су захтев за утврђивање репрезентативности предали још 2008“. Асоцијација је добила и пресуду Управног суда, док је од Министарства рада одговор стигао непосредно пред парламентарне изборе. Одговор који је, како тврде, стигао готово четири године после подношења захтева, био је да - уреде документацију.

Критикујући рад СЕС-а Милан Кнежевић каже да је Љајић направио себи „икебану од нерепрезентативних организација како би држава могла неограничено да подиже минималну цену рада и самим тим плате у јавном сектору“. То се, тврди Кнежевић, и десило у фебруару и марту када су зараде у јавном сектору скочиле за 12 одсто.

Кнежевић истиче да је само прошле године за рад СЕС-а, а на име субвенција за привреду, утрошено 240.000 евра и да је много боље било да су се тим новцем финансирала нека мала предузећа.

Своје место у СЕС-у прижељкују и у широј јавности мање познатом, али све већем Удружењу Послодавац. Постоје две године, и имају укупно 42.665 чланова који запошљавају више од 537.000 људи. Амбиција људи окупљених у овом удружењу јесте да се укључе у социјални дијалог, а председник Миодраг Костић каже да су они захтев за утврђивање репрезентативности поднели још марта прошле године.

- Наше удружење заступа највећи број компанија, свих величина, са највећим бројем радника, утврђеним на несумњив начин. Међутим, ни након истека периода од више од годину дана, чланови Удружења нису добили одговор Министарства рада - истиче Костић.

Држава, односно ресорно Министарство, напомиње Костић, треба пре свега да измени Закон о раду у делу којим се уређује питање репрезентативности синдиката и удружења послодаваца,

или да донесе посебан закон којим ће се ово питање регулисати. „На овај начин ће створити предуслови за учешће легалних и легитимних представника синдиката и послодаваца у Социјално-економском савету“, напомиње он. Костић каже да у тренутку када је, под притиском другог таласа светске економске кризе на недовршене транзиционе процесе, неопходан минималан социјални консензус, Србији потребан социјални дијалог.

- Не само да нема социјалног дијалога, него сагласности нема ни међу синдикатима, ни међу удружењима послодаваца. Синдикати су разједињени, а једино формално признато репрезентативно удружење послодаваца у СЕС-у није стварни репрезент послодаваца, ни по законским критеријумима, нити по одлукама које доноси или прихвата - истиче Костић. Утисак је, каже Костић, да су одлуке у вези са социјално економским питањима и регулативом у овој области наметнуте тренутним потребама чланова СЕС-а, а да се дијалог, ако га уопште има, одвија између Владе и синдиката с једне, и Владе и послодаваца с друге стране, док најважнијег разговора између послодаваца и синдиката нема.

Унија послодаваца Србије тако добија оштру конкуренцију у предстојећим борбама за чланство у Савету када су у питању послодавци. Међу синдикатима та борба је давно почела, а последњим дешавањима када је КСС добио репрезентативност коју није потписао Љајић, а СССС на то одговорио кривичном пријавом против Министарства, али и потписнице тог одобрења Снежане Лакићевић само је потврђено - да је свима и те како битно да буду у првим редовима социјалног дијалога, јер он очигледно доноси више него што ми са стране можемо да видимо.

Председник КСС Ивица Цветановић каже да су они репрезентативност добили и да сад чекају да се формира влада и заживи СЕС, у ком ће бити сви репрезентативни синдикати и послодавци. КСС који окупља, између осталих, запослене у Телекому, ПТТ, Електропривреди, има 184.000 признатих чланова. На вест о томе да су непосредно пред изборе добили репрезентативност најпре су реаговали из јединог досад репрезентативног синдиката Савеза самосталних синдиката Србије. Они тврде да је Министарство рада и социјалне политике донело незакониту одлуку давањем репрезентативности КСС и да ће због тога „Одбор за утврђивање репрезентативности синдиката и удружења послодаваца поднети кривичне пријаве против државне секретарке Снежане Лакићевић и Министарства рада“.

- Нећемо да учествујемо у томе. КСС је озбиљан синдикат са којим ми одлично сарађујемо али зна се шта је процедура, како и ко утврђује репрезентативност - каже председник Самосталног синдиката Љубисав Орбовић. Он истиче да је КСС репрезентативност „добио од Тадића пред изборе“, а да та одлука није донета на Одбору, који једини по закону то може да ради. „То је био део предизборне кампање и непримерено је. Ми смо због тога одлучили да покренемо кривични поступак против одговорних“, напомиње Орбовић.

Како год, очигледно је да заинтересованих за социјални дијалог у Србији има много, много више него пре. Разлози су различити, и вероватно не баш онакви каквим се нама представљају. Социолог Срећко Михајловић каже да није чудно што многи желе да уђу у СЕС без обзира што он није бележио сјајне резултате у прошлости.

- Ни у политици немамо резултате, па сви журе и јуре да уђу у њу. Не бих рекао ни да парламент има неки резултат а општа је отимачина ко ће да буде у њему, каже Михајловић. Код послодаваца и синдиката је с једне стране, истиче он, све ствар угледа, а с друге формална могућност утицаја који би могли да имају на важна питања.

- Ни привредници ни радници немају много прилике да буду у додиру са политичарима, а ово им је прилика да у буду у директном додиру и да утичу на важна питања. СЕС је простор у ком би они то могли да остваре тако да ово није испразна јурњава, наглашава Михајловић.

Законске недоумице

Док се једни боре за место у Савету, други не желе да учествује у социјалном дијалогу док су на снази тренутни закони. Председник Индустријског синдиката Слога Жељко Веселиновић каже да је све ово „обична фарса“ и да они, док су ови закони на снази, неће да учествују у СЕС-у, нити да се пријављују за утврђивање репрезентативности. „Наш синдикат је предао захтеве пре годину дана, али нам је Одбор тек после седам или осам месеци одговорио да треба да донесемо 180.000 оригинал приступница у року од седам дана. Да имамо армију од 100 људи у администрацији, не знам кад бисмо то стигли. Повукли смо захтеве“, напомиње Веселиновић.

Репрезентативност

Да би синдикат добио репрезентативност, мора да окупља најмање 10 одсто од укупног броја запослених. У Србији тренутно има 1,7 милиона запослених, што значи да репрезентативност могу да добију оне организације које имају више од 170.000 чланова.

Колективни уговори са тарифним системом неће скоро постати наша стварност

Далеко од уређених радних односа

АУТОР: МИРЈАНА Н. СТЕВАНОВИЋ

Иако су такозвани тарифни уговори, којима се за сличан рад у једној грани одређује и приближно иста зарада, у развијеним тржиштима и економијама социјалне одговорности потпуно нормалан начин регулисања односа између послодаваца и радника, мало је наде да ће та пракса ускоро постати део пословних односа и у Србији.

Сасвим је јасно да држава у овом тренутку мора да решава кључне проблеме настале због превелике задужености, малог прилива новца у буџет, ниске производње и све тањег извоза, као и инфлације која на јесен прети да уђе у спиралу из које се тешко извлачи. Али, стоји и чињеница да је највећи део тих проблема настао управо зато што је држава пропустила да уреди пословни амбијент. Колико је у таквом систему тешко инсистирати на правилима, заштити радника и захтеву за увођење тарифних уговора, најбоље илуструје реакција професора Зорана Стоиљковића, потпредседника Уједињених гранских синдиката „Независност“.

- Ви мени постављате питање као да смо нека нормална земља. Ово је Србија, овде је главно питање опстанка, преживљавања, бити или не бити. Ситуација је таква да ако влада одмах по формирању не крене у стратешке разговоре са синдикатом, суочиће се врло брзо са уличним терором. Јесен је критична, јер је производња пала, смањен је и увоз и извоз, сви параметри су у црвеном и питање опстанка може да реши само ако се постигне социјални договор о изласку из кризе - каже Стоиљковић.

Он, ипак, указује да иако не би требало очекивати да се ускоро изједначе зараде на сличним радним местима у државним предузећима и институцијама и приватним фирмама, постоји логика да се то учини у оквиру јавног сектора.

- Не видим смислени разлог због чега слична радна мреста у, рецимо Пошти и Центру за социјални рад, не би била исто и плаћена. Мислим да ће и временом доћи бар до тог уједначавања, али и до посебних стимулација за оне који одлазе на рад у мање привлачне средине - каже Стоиљковић.

И у Савезу самосталних синдиката Србије потврђују да је Србија незрела за примену европских стандарда, а нешто озбиљније резултате имају металска и грађевинска грана, пре свега захваљујући томе што су представници тих синдиката развили добру сарадњу са немачким колегама. У синдикату пак најављују да ће се убудуће далеко агресивније него до сада залагати за увођење реда у области рада.

- У већини земаља Европске уније зараде се утврђују по сату рада за одређени ниво тарифног разреда. Тако се зна колико ће послодавац морати да издвоји за неквалификоване раднике, полуквалификоване или инжењере, а распон је, на пример у Немачкој, где је тај систем најразвијенији, од седам евра по сату за најједноставнији рад до 14 евра за запослене са високом стручном спремом. Ми смо у сектору грађевине успели кроз колективни уговор да уведемо шест разреда и цена за најједноставнији рад неквалификованог радника је, према последњем договору са послодавцима, 115 динара, што значи да ће са просечно 184 сати у месецу он морати да добије 20.010 динара. За сваки следећи ниво зарада се увећава по коефицијенту сложености посла - каже за Форум Душан Вуковић из Синдиката грађевинских радника.

Он, ипак, тврди да иако је договор постигнут и потписи стављени на папир, велики је број послодаваца који и даље покушава да зараде одреде „одокативно“, да део новца исплате „на руке“, да избегну плаћање доприноса.

- Послодавци често тврде да синдикати у својим захтевима робују старим обрачунским системима, да се коефицијенти нигде више не примењују, као и да тарифа није саставни део колективних уговора у западним земљама. А то није тачно. Напротив, већина управо тако регулише односе са запосленима. Нама најближа Словенија има важеће колективне уговоре, у којима, на пример у грађевинарству, постоји 14 тарифних разреда, а слична ситуација је и у Швајцарској, Немачкој, Белгији, Холандији, Шведској, Норвешкој, Данској, Финској... У највећем броју земаља које имају колективне уговоре са тарифним системом, они се усвајају на нивоу грана, а мањи је број држава где је то утврђено на централном нивоу за све запослене - објашњава Вуковић.

Он каже да је управо недостатак контролне функције државе довео до тога да се послодавци понашају „комотно“ и да бирају које ће трошкове да плате, а где ће закинути како би били конкурентни. „Основа пословне филозофије овде није развој производње, нове технологије и освајање тржишта, нити корпоративна одговорност, већ превара, због чега смо ми неуспешно друштво у великој кризи“, тврди наш саговорник.

Цет сет

- Уместо да реагује сваки пут када се у неком од штрајкова чује да радници нису примили плате, власт саветује запосленима да у Фонду здравства или ПИО проверавају да ли им је власник фирме уплатио доприносе. То је бесмислица. Ово је капитализам, не постоји

раднички савет, самоуправљање нити обавеза послодавца да раднику полаже рачуне из пословања. Како онда он може да зна да ли власник има пара за зараде или не? Није његово ни да пита. Он мора да долази на посао редовно и да испуњава своје радне обавезе, а власник фирме би морао да га за то плаћа - кажу у синдикатима и додају да зараде радницима најчешће дугују послодавци који имају новац за све друго, од нових приватних аутомобила, пословних инвестиција, приватних некретнина, до трошкова за приказивање у џет сету.

Андраш Инотаи, генерални директор Института за светску економију из Будимпеште, специјално за Форум

Економија под притиском политике

АУТОР: АЛЕКСАНДАР МИЛОШЕВИЋ

Како у стању инвестиционог краха и високих камата финансирати преко потребни привредни раст? Да ли држава треба да помогне грађанима који су узимали кредите у швајцарским францима или да их пусти да сами решавају своје проблеме?

Како ће се евентуални излазак Грчке из еврозоне одразити на Србију и регион и зашто су Европској унији потребне нове ингеренције које би подриле суверенитет њених држава чланица? На та и друга питања у разговору за Данас говори Андраш Инотаи, генерални директор Института за светску економију из Будимпеште, који је недавно гостовао у Београду на позив Фридрих Еберт фондације.

Трошити или штедети?

- У нормалној ситуацији грађани треба да штеде, а привреда да троши, како би могла да производи нове производе и услуге и да повећава запосленост и исплаћује плате људима који ће онда моћи да купују производе. Али у Мађарској је на пример било превелике потрошње, али не само владе, већ и грађана који су узимали јефтине кредите у швајцарским францима, које сада не могу да врате. То је делом био и разуман став, јер су били јефтинији, али и неодговоран, јер сада не могу да их отплаћују када је франак апресиран у односу на мађарску валуту. И сада, када су изгубили новац и не могу да га врате, сви очекују да им држава помогне. Ако Влада сада буде помагала онима који су неодговорно зајмили новац, она ће створити психолошку слику у којој ће сваки пут када неко упадне у проблеме због својих поступака, Влада имати задатак да помогне. То подрива демократију и то није само економско питање.

У Србији је гувернер Народне банке у то време упозоравао грађане да не узимају кредите у швајцарским францима упркос ниским каматама и тако је тај проблем овде делимично избегнут.

- У Мађарској нисмо имали такву ситуацију. Тамо банке нису хтеле да смањују доступност тих кредита, јер су биле задовољне својим профитима и грађани су били задовољни ниским каматама.

Да ли преферирате привредни раст или смањење дуга штедњом?

- Зависи од ситуације сваке земље. То је једна од највећих дилема у овом моменту у Европи. Многе земље су из кризе изашле уз помоћ економских подстицаја, што је резултирало великим буџетским дефицитима које више не могу да финансирају, или могу, али уз врло високе камате. Али, ако бисмо само имали фискалну консолидацију, лако бисмо могли да убијемо привредни раст. А без раста не можемо да имамо одрживу фискалну консолидацију. То је велика дилема,

нарочито сада у Европи пошто је Франсоа Оланд изабран за француског председника. Он је присталица раста, док је немачка канцеларка Ангела Меркел далеко више за фискалну консолидацију. Они ће пронаћи компромис, али то није питање. Право питање је којим инструментима стимулисати раст. То можете да урадите преко домаће потражње, која може да створи инфлацију. Нисам сигуран да би Немци, када би имали веће плате, новац трошили на куповину, већ би вероватно штедели, док би рецимо Грци сигурно одмах све потрошили. Можете инвестирати и у извозне области, ако има добрих тржишних прилика. Дакле, раст да, али како га финансирати. Ако све усмерите на домаћу потражњу, људи неће штедети већ трошити, што ће створити краткотрајни узлет, који није одржив и на крају ћемо и даље имати фискални дефицит.

Актуелни проблем у финансирању раста инвестиционим задуживањем је у томе што је за земље попут Србије или Мађарске капитал сада сувише скуп, а истовремено, због кризе, нема довољно директних страних инвестиција. Како то решити?

- То јесте данас проблем. И у Мађарској смо имали инвестициони слом. У последње две године имали смо само две велике инвестиције, обе у аутомобилској индустрији, као што сте и ви у Србији имали Фијатову инвестицију у Крагујевцу, што је врло добро. Али, Мађарској је потребан годишњи прилив инвестиција од четири до пет милијарди евра, и то нето - када се од пристиглих улагања одузме износ профита који ранији инвеститори износе из земље. Али, за то је потребно да се испуне два услова: нове инвестиције морају да пристижу, што ће се десити ако виде добре тржишне прилике и шансу за средњорочни привредни раст и ако не буде репатријације њиховог профита, што ће се десити ако оне буду хтеле да реинвестирају зараду, ако економији буде ишло добро. А то је само у одређеном степену питање економске политике, а у великој мери питање кредибилитета владе, која неће мењати цене и порезе и законе сваке недеље, већ ће у држави бити одређене сталности и стабилности економске политике. То сада није случај у Мађарској.

Претпостављамо да онда нисте заговорник мера вашег премијера Виктора Орбана?

- У економији постоје нека правила која не можете да мењате према својој вољи. У Мађарској је 30 година економска политика била вођена идеолошким разлозима. Прва демократска влада је схватила да економија мора да се води одвојено од идеологије. Али, нову владу не занима економија. Она мисли да све може да се постигне преко моћи. Сва њихова идеја је у концентрацији моћи. Они не знају како да владају земљом.

Ако би Грчка напустила еврозону, какви би били ефекти не само по Шпанију или Италију, већ и по наш регион?

- Прво, овде постоје грчке инвестиције, нарочито у банкарском сектору. Те банке би имале веома тежак период. Постоји и велики број Албанаца и Бугара који раде у Грчкој у грађевинском и пољопривредном сектору, који би вероватно одмах повукли свој новац из грчких банака на безбеднија места, мада не знам колико су албанске банке безбедне. Друго питање је колико би страна финансијска тржишта веровала у политику еврозоне после тога. Ту би се поставила питања компромиса учињених у последње две године како би се спасила Грчка и који не функционишу. Много више мора да се уради. Потребно је да се успостави фискална трансферна унија и да се спроведе далеко дубља политичка интеграција. То подразумева жртвовање дела преосталог државног суверенитета. Да ли су државе чланице ЕУ спремне да то ураде, остаје отворено питање.

Трошак напуштања евра имао би страшну цену
Како гледате на резултате избора у Грчкој?

- Питање је да ли ће успети да формирају владу и како ће убедити народ да је начину на који су живели последњих 30 година дошао крај. Трошак новог спасавања Грчке јесте висок, али би трошак напуштања евра имао страшно цену за Грчку и нисам сигуран да би она успела да се консолидује. Питање је и да ли би тржишта искористила такав развој догађаја да нападну остале слабе чланице еврозоне.

Економска и социјална димензија неопходних мера за заустављање кризе

Конфликт циљева

АУТОР: ДР МИХАЕЛ ЕРКЕ

Крајем маја 2012. фискални савет Србије је дијагностиковао претећу фискалну кризу. Буџетски дефицит у првих пет месеци износи седам процената бруто државног производа и смањује вредност динара. Фискални савет тражи консолидацију и предлаже повећање пореза на додатну вредност за четири процента, замрзавање прихода у јавном сектору и смањивање субвенција. Без одговарајућих мера јавни дуг би растао и преко законом предвиђених 45 одсто бруто друштвеног производа.

У погледу на очигледне неодрживости буџетске политике потенцијални инвеститори би били уплашени и трошкови нових кредита би расли. Може се закључити да је Србија упала у исту кризу као и јужни чланови еврозоне. Држава је потрошила превише новца, и тиме се земља презадужила (или постоји претња да се презадужи), и сада мора да штеди, наравно, пре свега на примањима запослених и повећавањем пореза, а све то погађа сиромашније становништво.

Па ипак, поставља се питање шта значи „презадуженост“? Зашто за Србију квота од 45 процената бруто друштвеног производа важи за критичну, када јавни дуг Немачке прелази преко 80 процената, а код неких других јужних чланица Европске уније и преко 100 процената? Објашњење лежи у мери задужености, која је у капацитету генерирања прихода, из кога се могу сервисирати дугови. Ако је дуг у страниј валути, тада се и приходи морају остварити у страниј валути, дакле кроз вишкове у спољнотрговинском билансу.

Чињенично стање, дијагностиковано и од фискалног савета Србије да буџетски дефицит утиче на билансе и на пад вредности динара, не може се у првој линији објаснити висином дефицита, него пре свега околностима да је зависност од увоза висока и да је капацитет за покривање увоза извозом ограничен. Иза фискалне кризе крије се много дубља, структурална криза конкурентности.

Ако је то тако, тада би обезвређивање динара значило позитиван развој, јер би се тако поправила ценовна конкурентност српске привреде. Србија, за разлику од Грчке, још увек располаже са могућношћу да обезвреди валуту, док је Грчка присиљена да спроведе „реално“ обезвређивање, дакле директно смањивање плата и пензија. Међутим, простор за „игру“ је и са сопственом монетарном политиком екстремно сужен. Српска економија је у великом степену „евроизирана“. Додуше, у трговини и у кафеима се још увек плаћа у динарима, али велике трансакције као што су кредитни уговори, куповина стамбеног простора или најам стана се по правилу закључују на бази евра.

Обезвређивање би вероватно побољшало шансе за већи обрт извозне индустрије или пољопривреде, али истовремено би се знатно повећао притисак на дужнике - приватна домаћинства, предузећа и државу. Српска монетарна политика, парадоксално, мора се тако водити, као да је Србија већ члан еврозоне, при чему нема никакву финансијску помоћ и заштиту.

У сваком случају, српска економска политика суочена је са сукобом циљева. Краткорочно, неће постојати алтернатива консолидацији буџета. Тако се „цементира“ и структура зависности, која систематски спречава излазак из кризе конкурентности. Конфликт између циљева економске политике Србије има наравно и социјалну димензију:

Од високе вредности динара могу да профитирају средњи слојеви, који су задужени (сиромашни људи не могу ни да се задуже у страним валутама) и чија је потрошња увозно оријентисана и који могу да приуште летовања у иностранству. И профитирају они, који опскрбљују ове слојеве преко својих трговинских ланаца. Они који највише пате су радници, незапослени и они, који би могли да створе радна места у реалном сектору.

Бор: Изостао дијалог сва три партнера

АУТОР: ЈЕЛЕНА БУЈДИЋ КРЕЧКОВИЋ

У четири општине Борског округа, ако се изузме Бор, у коме је међу првима у Србији формиран локални социјално-економски савет, локални савети у Неготину, Кладову и Мајданпеку формално не постоје, као и у већини градова у Србији.

Основни разлог за то, како наши саговорници из Самосталног синдиката објашњавају, јесте непостојање удружења послодаваца који чине трећег партнера за социјални дијалог, то међутим не смета представницима синдиката да са локалним самоуправама у Мајданпеку, Неготину и Кладову сарађују и решавају многе проблеме.

- Немамо формиране локалне социјално економске савете, зато директно сарађујемо и преговарамо са локалном самоуправом и могу рећи да је у том случају социјални дијалог на завидном нивоу. Нажалост, то ипак није довољно јер оваквим начином су обухваћена само општинска јавна предузећа, каже први човек Самосталних синдиката за општине Мајданпек, Неготин и Кладово Дејан Матејевић, илуструјући досадашњу сарадњу са локалним самоуправама скорашњим проналажењем модела да применом уредбе о платама управи нико не буде дискриминисан.

Запослени код приватних послодаваца, бар када је случај са мајданпечком општином, нису синдикално организовани. Чак ни покушај да сви они, без обзира у којој приватној фирми раде, буду у јединственој синдикалној организацији није успео.

- Постоји страх код запослених да ће их синдикално организовање коштати радног места. Има непријављених, а код појединих фирми велики број радника ангажован је на одређено време и с обзиром да ничим није дефинисано колики удео у укупном броју запослених може да буде на одређено време, поједини послодавци то користе, а радници страхују од непродужења уговора о раду, преноси за Форум своја искуства Матејевић, који сматра да би све било другачије када су у питању социјално-економски савети да је за послодавце на локалу обавезујуће формирање удружења послодаваца, а тиме и њихово учешће у социјалном дијалогу.

Можда би ситуација на локалу била другачија, да социјално економски савет на нивоу државе другачије функционише, готово су једнодушни у оцени наши саговорници. По Матејевићу, Социјално-економски савет није досад оправдао сврху свога постојања и показао је нефункционалност.

- Социјално-економски савет не функционише и ово је само козметичка варијанта социјалног дијалога социјалних партнера. Закони који су битни за радничку класу пролазе мимо социјално економског савета, не поштују се колективни уговори ни принципи социјалног дијалога. Држава мора да схвати да се проблем могу превазићи кроз заједнички напор, подизање социјалног дијалога на виши ниво и разговоре током читаве године како би се чула мишљења све три стране. Синдикати морају да буду укључени од почетка до краја и онда би биле искључени протести, штрајкови, судски процеси. - каже председник Самосталног синдиката општине Бор Драгиша Трујкић, додајући да нико у синдикату не воли да излази на улице и протестује, али је то постало једино могуће решење.

Мимо социјално-економског савета били су Закони о пензијско инвалидног осигурању, Закон о јавно приватном партнерству, уредба о платама о здравству, сада се према речима нашег саговорника прича о изменама Закона о раду опет на штету радника. Трујкић такође указује да је крајње време да социјални партнери, с обзиром на ситуацију са великим буџетским дефицитом и онемо што се очекује ове године, седну за сто и заједнички пронађу решења која ће бити одговарајућа за све.

И социјалне карте предмет рада

- Треба пронаћи аршине који ће бити најповољнији за све нас, за раднике, пензионере, послодавце, државу, јер тешко је бити оптимиста будући да се најављују отпуштања, смањења и замрзавања плата, а нема речи о новом запошљавању - каже Трујкић, додајући да се морају активирати социјално-економски савети по општинама који за сада постоје само на папиру, па ни Бор ту није изузетак. Од њега сазнајемо и да је одскоро у Бору формирана радна група коју чине представници синдиката, локалне самоуправе, Центра за социјални рад и других институција која треба да изради оквирну социјалну карту домаћинства са циљем да се покуша помоћи најугроженијим категоријама и одређеним олакшицама таквим домаћинствима олакша живот. Прелиминарни резултати рада ове радне групе, имовно стање породица у најосновнијем облику, треба да буду готови до јесени, односно у периоду септембар - октобар ове године.

Врање: Манипулација празним стомаком

АУТОР: ВОЈКАН РИСТИЋ

У најсиромашнијих 13 општина Јабланичког и Пчињског округа политизирање и надгорњавање око Социјално-економског савета тумаче као „чисту манипулацију несрећним људима“, као и „покушај да се након избора синдикалци укључе у политичку причу“.

За Новицу Митића из УГС Независност, ово је „проблематична прича која нема везе са стварним трипартитним преговорима и дијалогом између непостојеће владе и синдикалаца“.

- Не очекујем никакве ефекте од свега што се кува у престоници, а до нас готово да ништа и не долази као битна информација. Овакав дијалог је за мене сасвим политичка прича и ту ако

нема конкретног бољитка за обичног човека на југу Србије, то представља најгору манипулацију, каже Митић.

У Самосталном синдикату Србије, који је по броју чланова и даље најзаступљенији у тринаест општина југа Србије, од којих чак девет спада у девастирана подручја, доминантно сматрају да је неопходно да „конкретно победи уопштenu политику“.

- Ми имамо велике економске проблеме које не можемо решити без подршке Владе. Да треба да решимо то схватили су чак и наши политичари на локалу, али не и они у Београду. Прича о турбуленцијама у Социјално-економском савету сада представља само нешто што и даље одлаже могућност за конкретна решења, каже Мира Димитријевић из Самосталног синдиката за Пчињски округ.

За Снежану Величковић из АСНС проблеми у Компанији „Јумко“ су приоритет, а не „надгорњавања у празној кући“, како тумачи дешавања везана за републички СЕС, који би требало да врати „на извор живота“ трипартитни дијалог између синдиката, послодаваца и градских управа, односно држава.

- Оваква ситуација можда највише прија богатим срединама као што су Војводина, централна Србија и Београд, али не и нама који смо у социјалном мраку без свитања док трају преговори око нове Владе Србије. Овде људи немају ни за хлеб и тешко да могу да очекују било какву помоћ и од Савета, а још мање од власти, наводи Величковићева.

Иначе у ниједној од тринаест општина на југу Србије не постоји ни један представник Уније послодаваца. За то не постоји ни интересовање, кажу у Регионалној привредној комори у Лесковцу.

- Заборав је дубок, а дно је овде одавно дотакнуто и ту мора да се суштински ради. Можда би било добро да се актуелна ситуација анализира баш на југу Србије, када је у питању најновији проблеми око Социјално-економског савета. То тело је безначајно ако од њега немају користи људи у свим срединама подједнако, указује Горан Јовић, председник РПК.

Послодавце на југу Србије овај проблем изгледа да и „не дотиче“ јер имају превише проблема и да исплате редовне зараде запосленима под све већим притиском државе.

- Ма какав Савет, када држава само мисли на себе, а синдикалци у престоници изгледа да само желе да се додворе овом или оном министру, каже Јован Станковић, послодавац из Врања.

Проточни бојлери политике

Из Трговишта упозоравају да немају ни банку где могу да уплате дневни пазар, а камоли доприносе запосленима у десетак радњи и кафана у овом граду. На то упозорава и Дарко Томић, доскорашњи председник општине, који сматра да су „синдикати проточни бојлер политике“. „Само конкретне мере и акције нас могу спасити, а то није задовољење интереса одређених група људи из ма ког синдиката или послодавачког удружења“, наводи Томић.

Суботица: ЕУ доноси нова правила игре

АУТОР: ВЕСЕЛА ЛАЛОШ

Социјално-економски савет је и у републици само обична форма, а поготово је то случај на локалним нивоима, јер савети нису ни постављени на здравим основама, па не могу ни да заживе, истичу наши саговорници у Севернобачком округу, а пре свега у Суботици.

Они се пре свега питају, зашто би неки од послодаваца, који имају велику моћ у овдашњем друштву и на тржишту, улазили у таква тела, када они своје интересе могу да заштите директним контактима са властима, на пример са неким министром, а да притом не троше новац и време на лобирање, законске процедуре, и слично, наводе у суботичком самосталном синдикату. Цела идеја социоекономских савета је на тај начин деградирана.

- У Суботици то практично није ни заживело, јер просто нисмо имали трећу страну. Један проблем је тај што је привреда у веома лошем стању и готово и нема правих послодаваца, а оно мало њих што постоји није имало никакав интерес да уђу у неко послодавачко удружење, што је био услов за улазак у Савет, наводи Иштван Хуђи, председник суботичкога СЕС-а, формираног пре неколико година, али готово мртвог у пракси. Он истиче да они који би били прави партнери у том савету, попут, рецимо, Пионира, Млекаре, итд. имају солидно синдикално организовање, па се комуникација одржава у директном контакту.

- Тако смо решавали многе проблеме протеклих година - синдикат је разговарао директно са послодавцима, као што је био случај са проблемима у Братству, и Медопродукту, и успели смо да решимо настали проблем, пре свега око исплата зарада радницима. У таквој ситуацији Социјално-економски савет би практично био још једна инстанца у том дијалогу.

Милан Поповић, председник Градског већа Самосталног синдиката у Суботици, оцењује да постојање овог савета има сврху на вишим нивоима, али да до сада ни онај републички, ни покрајински нису оправдали своје постојање.

- То је зато што нема ни тржишта, а велики послодавци своје интересе не морају бранити у том троуглу - радници, власт, послодавци. Зашто би уопште неко желео да тај савет функционише, ако има интереса да не функционише, и ако им је овако сасвим добро? Плашим се, међутим, да ће даљи преговори око нашег прикључења Европи значити и озбиљније организовање на том плану, да је социјално-економски дијалог један од важних услова, и зато мислим да се у том смислу припрема терен и да неки послодавци почињу озбиљније да схватају улогу коју то тело има у уређеним државама, каже Поповић.

Он напомиње да радници све мање верују у могућност тог трипартитног дијалога, између владе, синдиката и послодаваца, јер све што се договори и чак можда добије и неку законску форму, брзо се заборави, а усвојени нормативи заврше у некој прашњивој архиви. Поповић подсећа да се међу синдикалцима, и то оним који воде организацију, сматра да Влада Србије углавном на синдикате гледа као на препреку и кочницу развоја. Са таквим ставом тешко да се може било шта конструктивно урадити, напомиње Поповић.

Корупција

Поповић подсећа да је висока корупција у Србији била предмет интересовање и надлежних тела ЕУ, која је и званично затражила од одговорних у Србији да покрену процесе за многе досадашње коруптивне случајеве.

- И у изборној кампањи корупција је била једна од најчешћих тема, а кандидати су навелико обећавали да ће све учинити да се стане на пут тој појави која односи велики део друштвеног богатства. Уколико Европа буде и даље инсистирала на томе, а немојмо сумњати да неће, онда ће тешко бити договорати послове ван тржишних путева. Тада ће и учесници СЕС-а морати да прихвате и да се односи између послодаваца и запослених решавају на другачијим принципима, и да се фирме валоризују на тржишту, односно од њиховог стварног рада, а не кроз манипулације, монополе и корупцију, каже Поповић.

Нова грчка влада највероватније ће се свим силама борити за ригорозне мере штедње

Оно што Грци немају, а ми имамо

АУТОР: РУЖА ЂИРКОВИЋ

Међу главним условима за састављање владе у Атини и овим за састављање владе у Београду постоји велика сличност. Па по Београду кружи истинита анегдота: отишао један наш политичар у продавницу и наш народ не би био жив, а да такав сусрет не искористи на властиту корист.

„Па министре, хоће ли моја пензија порастати?, директно га пита једна пензионерка. „Па номинално можда и хоће, али реално ћете имати можда и мање“, таман политичар почео да паметује, кад га пензионерка пресече: „Ма министре, пустите ви то номинално и реално. Реците ви мени хоћу ли ја у новчанику имати више динара, а шта ћу ја са њима да радим номинално, а шта реално, то је моја ствар“.

Веровали или не, на наравоученије из овог догађаја из све се снаге ослањају тренутни преговори о састављању владе у Београду: ни смањивања ни замрзавања пензија и плата неће бити, а колико ће евра или меса за те пензије и плате моћи да се купи, није брига политичара него народа.

Међутим, овим наравоученијем влада у Атини, ма ко је саставио, неће моћи да се послужи. Ми имамо наш динар, и на располагању нам је наша и девалвација и инфлација, којима се реално смањују и пензије и плате и (домаћи) дугови. Грци имају евро. Али је евро европски. Ни овај наш метод није за дуга времена, али за прву руку може да послужи.

Као што је код нас мало ко паметан спреман да уђе у владу, а да свог главног конкурента за исто бирачко тело остави да усред нарастајуће економске катастрофе бере политичке поене у опозицији, тако ни на изборима ојађени грчки социјалисти - ПАСОК - радије не би ван владе оставили узнапредовало радикалну левицу - Сириза. Тим пре што је странка Алексиса Ципраса, освојила додуше тек друго место у Грчкој, слабо прошла у пољопривредној Лаконији и конзервативном Солуну, али је у највећем изборном округу у земљи Атина Б (даје 42 посланика) Сириза готово бриљирала.

„А музика се не свира ни у Лаконији ни у Солуну, него баш у Атини“, Грке су одмах провалили њихови главни европски опоненти Немци циљајући на Ципрасову више пута доказану

способност да десетине хиљада Атињана изведе на улицу. И то у протестима који су често попримали карактеристике насилних. Тако да улица и Атина снажно дувају за вратом грчком мандатару конзервативцу Самарасу.

Самарас ће се, према европским изворима, свим силама борити да ригорозне мере штедње, већ договорене са ЕУ и ММФ, продужи за још две године.

Током првог квартала ове године број запослених Грка је у односу на исти квартал 2011. пао за 8,5 процената на укупно 3 837 950, а број незапослених је порастао за 57,3 одсто на 1.120 097 људи. Стопа незапослености износи 22,6 одсто.

Према истраживању које су наручили британски конзервативци и институт Молилари, просечни запослени Грк ће ове године зарадити за 23 одсто мање него што је зарађивао прошле године. Просечна нето годишња плата ове године у Грчкој износиће 13.167 евра према 17.024 евра, колико је износила прошле године. Поређења ради, према истом извору, просечна нето плата у Немачкој ове године ће износити 23.690 евра.

Престали да купују ципеле и одећу

Према фебруарским подацима Еуростата, минимална плата у Грчкој за пуно радно време износила је 877 евра. Поређења ради у Француској је износила 1.398, у Великој Британији 1.202, у Пољској 336, у Шпанији 748, у Румунији 162, у Бугарској 138 евра. Статистика тврди да 13,5 одсто грчких домаћинстава није више у стању да покрије основне трошкове за храну, струју, воду, рате кредита, 76 одсто домаћинстава са приходом од 1.000 евра месечно смањило је трошкове за храну, а 91,1 одсто домаћинстава из ове категорије престало је да купује ципеле и одећу.

Синдикално-раднички протести не јењавају у Европи

Звоно за узбуну у Шпанији

АУТОР: ИВАНА ШУНДИЋ МИХОВИЛОВИЋ

Социјално-економску слику у Европи можда је најбоље описао један немачки медиј речима: „Синдикати захтевају повећања плата и више обавеза за послодавце. У јужној Европи су протествовали милиони радника. Шта је свима њима заједничко?

Незадовољство, без обзира да ли јесу или се само осећају ускраћенима. Они, велика већина друштва, више не могу да поднесу то што се деценијама све више капитала концентрише у све мање руку. Радници и мали предузетници постали су немоћни - као путници присиљени на дијету, док, истовремено, капетанима и официрима стомак не престаје да расте. Они су брод насукали на гробен, а путници марљиво морају да избацују воду и зачепе рупе“.

Сем у банкротираној Грчкој лампица за узбуну већ извесно време гори и на Пиринејском полуострву. Спекулише се да се не доводи више у питање опстанак Грчке унутар еврозоне, колико да ли ће Шпанија успети да спаси презадужене банке.

Шпанија је у рецесији, а стопа незапослености највиша је у целој еврозони и износи 25 одсто, док је међу млађима од 25 година чак 50 одсто. Што значи да је један од четири Шпанца незапослен. Поређења ради, 2007. ова земља је имала стопу незапослености од свега 7,9 одсто.

Конзервативна влада премијера Маријана Рахоја посегнула је за строгима мерама штедње како би смањила национални дуг, али многи криве управо те мере због тешке финансијске ситуације становништва. Рахој непоколебљиво верује да су мере штедње једини излаз, став који деле и инвеститори на европским берзама. Али не и грађани Шпаније, њих неколико десетина хиљада који на улицама градова широм земље изражавају свој гнев због тешке економске ситуације и мера штедње.

Најновији у низу протеста јесте крајње радикалан штрајк шпанских рудара који блокирају цесте и магистрале, палећи гуме, чиме врше конкретан притисак на власт.

Протести рудара, који трају већ другу седмицу, почели су када је објављено да ће држава смањити олакшице рударској индустрији за чак 64 одсто. Штрајк се, с једне стране, манифестује барикадама, а с друге демонстранти блокирају руднике из којих одбијају изаћи све док влада не одустане од најављених мера. Рудари су се чак сукобили са полицијом, а власт се правда чињеницом да је полиција била приморана да употреби несмртоносно оружје због агресивности демонстраната који су палили гуме и испаливали пројектиле из ручно израђеног оружја. Чак 4.000 радних места могло би бити укинута како би се смањила потрошња, а рудари страхују да ће мере штедње уништити ту грану привреде.

Стиче се утисак да су протесте додатно осокоиле оцене бившег главног економисте Светске банке Џозефа Стиглица да ће талас штедње у Европи узроковати спорији привредни раст. Поручио је добитник Нобела за економију Европљанима, који су га, изгледа, добро чули: „Не штедите, економија пропада, а камате расту. Талас штедње у Европи резултираће споријим привредним растом“.

Пројекције ММФ су да ће буџетски дефицит готово сигурно бити већи него што се претпостављало, те се влади у Мадриду налаже да размотри још једно повећање пореза, као и додатно смањење свих издатака, укључујући плате и пензије. У том случају, нису искључени масовнији изрази незадовољства радника. Да ироније буде већа, док шпански радници, огољених џепова пуне чекаонице бироа за рад, њихов земљак Шпанац Аманцио Ортега проглашен је прошле недеље за најбогатијег Европљанина, чије је богатство процењено на око 39,5 милијарди долара.

Смањења пензије и реформе закона о раду које је увела влада италијанског премијера Марија Монтија у оквиру мера штедњи извела је већ десетине хиљада радника на улице. Све је почело на Сицилији, где је покрет под именом Шок сила мобилизовао пољопривреднике, возаче камиона и рибаре, углавном власнике малих послова, којима се касније придружило цело становништво, укључујући и раднике који обављају физичке послове, студенте и незапослене особе.

За седам месеци управљања земљом, Монтијева влада увела је болно смањење пензије и повећање пореза, што је највише погодило обичне Италијане који су се већ суочавали с финансијским недаћама, као и младе међу којима стопа незапослености износи 36 одсто.

Обједињавање гранских синдиката у Србији неопходно зарад ефикаснијег деловања

Уједињењем против либералног капитализма

С обзиром да послодавци вешто користе разједињеност синдикалног покрета, односно чињеницу да се у конкретним случајевима за угрожена радничка права боре само уситњене гранске организације, што у највећем броју случајева не доводи до позитивних резултата, синдикалци у Србији су почели да се одлучују на укрупњавање својих организација. Такав начин је препознат као најефикаснији начин заштите радништва од либералног капитализма.

Другим речима, у овом тренутку у Србији је актуелно удруживање гранских синдикалних организација на ниво групација како би се ефикасније и лакше изборили за своје циљеве.

- Суочене са тешким последицама највеће економске кризе од 1929. године која је проузроковала велику незапосленост и отпуштања радника, највеће светске и европске федерације у индустријским секторима хемије, неметала, енергетике, рударства, металске и текстилне индустрије, покренуле су процес уједињавања а док овај текст иде у штампу, у Копенхагену се одржава конгрес уједињења три велике светске федерације: ИЦЕМ, ИМФ и светске федерације текстила. Док у Европи и свету индустријски синдикати на овакав начин настоје да одговоре на последице кризе капитализма, у Србији се наставља процес уситњавања синдиката, формирања бројних „кућних“ синдиката, од чега највећу корист имају власт и послодавци, док по правилу радници плаћају високу цену таквог стања у синдикалном покрету - каже за Форум Драган Весић, извршни секретар Гранског синдиката индустрије, енергије и рударства Независност.

Према његовим речима, руководство Гранског синдиката хемије, неметала, енергетике и рударства Независност уз подршку органа УГС Независност средином 2011. покренуло је иницијативу за уједињавањем са Гранским синдикатима металаца и текстила, коже и обуће.

- Било је потребно пуно труда да би се први пут у синдикалном покрету у Србији дошло до консензуса о потреби уједињавања чланства, кадровских потенцијала, јачања економске основе синдиката и стварања јединствене и преговарачки снажније организације. То је иначе прва таква фузија синдиката која се од пада Берлинског зида догодила у региону Централне и Југоисточне Европе. Први пут се у Србији уместо дезинтеграције догађа процес уједињавања синдиката, истиче Весић.

- Да је оснивачки конгрес ГСИЕ Независност представљао значајан догађај за развој синдиката у Србији, говори у прилог и чињеница да су осим генералног секретара ИЦЕМ, у раду конгреса учествовали и представници светске и европске Федерације металаца (ИМФ и ЕМФ), представник највећег француског синдиката ЦГТ, представник италијанске синдикалне централе ЦСИЛ, представници синдиката Индустрју Енергу Норвешке, румунског синдиката Петром, челници синдиката ЕКН Хрватске и председник Синдиката хемије, неметала и гумарске индустрије Словеније - наглашава Весић.

- Оснивачки конгрес Гранског синдиката индустрије, енергије и рударства Независност одисао је атмосфером јединства и заједништва и послао је снажну поруку запосленима у Србији - заједно смо јачи. Верујемо да је чином уједињавања започела нова етапа у развоју синдиката у

Србији и да ће тим примером кренути не само грански синдикати већ и синдикалне централе. Јер тако нешто се већ покушава у Хрватској, где је на помолу уједињења Савеза самосталних синдиката и Хрватске удруге синдиката - објашњава Весић.

Председник Удружених синдиката Србије Слога Жељко Веселиновић најављује за Форум да ће ускоро тој синдикалној централни, која се у Србији једина отворено декларише као права левичарска, приступити Нови синдикат здравства и Полицијски синдикат Србије. УСС Слога већ у овом тренутку има веома развијену сарадњу са та два синдиката са којима у последње две године организује првомајске протесте у Београду, а запажен је био и скуп солидарности та три синдиката са борбом грчке радничке класе против ефеката капиталистичке кризе.

- Ми смо, чим је наш синдикат настао, сагледали да морамо да будемо организовани на модерном принципу по угледу на синдикалне организације у свету, конкретно у Немачкој. То значи да смо се унутар Слоге организовали у оквиру пет основних групација. Наиме, пракса је показала да синдикати дају много јачи отпор властима и послодавцима и да лакше остварују своје циљеве ако нису подељени на гранске синдикате, већ се формирају као групације сродних делатности. Тако их има више, нису усамљени и разједињени и ефикасније артикулишу интересе за које се боре - истиче Веселиновић.

Он објашњава да су сви синдикати који делују у оквиру Слоге подељени на пет групација, а то су индустрија, јавни сектор, услужни сектор, финансијске организације и полиција, војска, правосуђе и државна управа.

- Оваквим начином организације остварујемо дупли ефекат. С једне стране реметимо планове власти и послодаваца да уситне синдикални покрет од чега они имају само користи, а радници немају ништа. С друге стране пак елиминише се својеврсно секташтво и затвореност појединих гранских синдиката које је потпуно контрапродуктивно - закључује Веселиновић.

Сарадња две највеће централе

Горан Весић истиче да је за будуће односе две највеће синдикалне централе у Србији, веома значајно да су у раду оснивачког конгреса учествовали високи функционери Савеза самосталних синдиката Србије. Весић истиче да су запаженим учешћем на оснивачком конгресу колеге из Синдиката сменских радника привредног друштва ТЕНТ, потврдиле спремност за наставак сарадње и жељу да се та сарадња крунише прикључивањем Гранском синдикату ИЕР Независност, чиме би се у значајној мери ојачала преговарачка позиција према пословодству Електропривреде Србије.

Руководство новог синдиката

Делегати конгреса и чланови главног одбора Гранског синдиката индустрије, енергије и рударства Независност изабрали су Милорада Пановића за првог председника. За потпредседнике су изабрани Зоран Пантелић и Ненад Матић, а Драган Весић за извршног секретара, а на конгресу су бирани и остали чланови извршног одбора Гранског синдиката ИЕР.

У банкама и другим финансијским организацијама злостављање радника постало уобичајена појава

Због редовне плате трпе и мобинг

АУТОР: АЛЕКСАНДАР МИЛОШЕВИЋ

Иако је закон о мобингу усвојен још 2010. године, пракса злостављања радника од стране шефова не да није смањена, већ је по тврдњама синдиката, са растом незапослености повећана.

Најбоља радна места по мишљењу многих, али и по статистици, налазе се у финансијском сектору, а нарочито у банкама, али тамо, додуше уз неретко врло добру плату, иде и често малтретирање, о чему се у јавности препричавају разне анегдоте. У синдикатима тврде да упркос закону, у судској пракси и даље нема примера да су неки послодавац и „мобер“ кажњени, док у интерним поступцима шансе радника за „спас“ зависе од става руководства конкретне фирме, али чак и када се запослени заштити од даљег злостављања, сам мобер по правилу пролази некажњено.

Милан Алемпијевић, председник Синдиката финансијских организација Србије каже да је већина радника у банкама у толиком страху од послодавца да чак и када се синдикату пожале на мобинг, скоро се никад не усуђују да покрену званични поступак.

- Један од примера незапамћеног мобинга догодио се у једној банци пре двадесетак дана, када је руководство обећало да ће се запосленима обратити и објаснити им зашто је банка прошлу годину завршила са 12 милиона евра губитака. Међутим, како се то није догодило, синдикат је послао допис управи банке, тражећи од ње одговор у вези с тим финансијским резултатом. Руководство банке реаговало је тако што је читавом Извршном одбору синдиката послало опомену пред отказ, тврди Алемпијевић.

Према његовим речима, образложење за такав „незабележени притисак“ било је да су представници синдиката прекршили кодекс тако што су јавно причали о губитку банке, иако је чињеница да су ти подаци били познати. После тога су им, како каже, усмено из управе рекли да им неће „стварно“ дати отказе, већ да је то било упозорење.

То је само један од начина на који банке притискају раднике који им из једног или другог разлога не одговарају. Од краја прошле године та банка је, према Алемпијевићу, отпустила 100 од укупно 400 радника, тако да сада не смеју да се жале.

- Ако поднесете пријаву за мобинг, ви је подносите против челног човека, што значи да са њим улазите у рат, што се већина не усуђује, него само синдикату пријављује такве случајеве, а ми онда пратимо даљи развој ситуације. Положај запослених у финансијским организацијама у Србији је јако тежак. Наравно, овде је боље него у другим гранама привреде, јер су плате редовне. Међутим, људи тамо морају да остају на послу и до осам, девет сати увече, чак и кад нема посла - тврди Алемпијевић.

Наш саговорник наводи да је СФОС због овог случаја тражио састанак са главним инспектором рада, али их он до сада није ни примио „иако му је то посао“.

- Ако су уредне плате знак да је стање у финансијском сектору боље него другде, онда тако и јесте. Али те плате уопште нису онолике колико се мисли. Шалтерски радници у неким банкама зарађују од 24.000 до 26.000 динара, а фантастичне зараде имају само шефови и виши руководећи кадар, каже Алемпијевић.

У Самосталном синдикату, запослени у банкама, осигуравајућим друштвима и другим финансијским организацијама Србије (БОФОС) имају сличне притужбе на рачун послодаваца, али и другачије искуство.

- Улога синдиката је да запосленима објасни да ли је понашање на које се они жале у законском смислу мобинг или друга повреда радних односа и да их упутимо на следеће кораке, како би остварили своја права. Угрожени радници често мешају те појмове, па рецимо сматрају да је терање запосленог на прековремени рад мобинг, а заправо се ради о потпуно другој врсти повреде - кажу у овом синдикату.

У оним случајевима када се заиста ради о злостављању, синдикат оштећенима саветује да се као први корак обратe самом „моберу“ и да му саопште да су свесни да их он злоставља, да му укажу на то у чему се састоји то злостављање и да од њега затраже да престане са таквим понашањем.

- Ако мобер, а то је најчешће непосредни руководилац, настави да се понаша на исти начин, други корак је покретање званичног поступка за заштиту од злостављања пред послодавцем. Послодавац је дужан да покрене процедуру у којој се бира медијатор, односно миритељ, а циљ је да се на крају преговора направи споразум између мобера и злостављаног лица, којим ће први признати да је његово понашање представљало мобинг. После тога би мобер требало да престане да злоставља радника, али је пракса показала да се често дешава управо супротно. Зато је закон предвидео и трећи корак, односно судски поступак - објашњавају у БОФОС-у, додајући да због спорости рада наших судова покретање спора доводи до још већих проблема. Они имају пример раднице којој је рочиште заказано тек после више од годину дана од када је покренула поступак пред судом.

Кривична казна за злостављача

Према закону, казна за мобера је кривична. Поступак је такав да се запослени обраћа послодавцу, који мора да обезбеди заштиту, а ако то не учини, онда се и он кажњава. Тако, ако послодавац не одреди меру за заштиту радника до окончања поступка, казниће се са 200 до 800 хиљада динара, али је закон остао нејасан у томе што се не зна да ли се то односи на интерни поступак у оквиру фирме или и на евентуални судски поступак.

Тек једна трећина младих заинтересована за рад у синдикатима, две трећине њих не желе ни да се учлане

Рекреација и „провијант“ у врху интересовања

АУТОР: БОЈАН ЦВЕЈИЋ

Млади у Србији сматрају да највећу добробит од синдиката у којима су учлањени остварују у виду радничко-спортских игара, јефтинијих намирница и других средстава, остварених попушта

на одмор и слично. Радници у удруживању виде снагу за колективну заштиту и унапређење положаја радника и због тога приступају синдикату.

Међутим, сматрају да оно што остварују чланством у синдикату углавном јесте колективна рекреација и забава, пре него унапређење колективних права и положаја кроз колективни уговор, показује истраживање „Млади у синдикату“, које су спровели Секција младих СССС, Фондација Фридрих Еберт и Солидар Свис.

Према налазима истраживања, у синдикатима у Србији данас проценат чланова од 15 до 35 година процењује се на тек око 15 одсто. У три већа удружења синдиката истичу за Форум да у СССС млади чине 15 одсто чланова, у УГС Независност око 20 одсто, док је у АНС младих до 35 година око 10.000.

„У поређењу са учешћем младих у проценту запослених и синдикализованих у Србији, тај проценат би могао бити већи, но, више је узрока за нешто нижу стопу синдикализованости младих. Млади често нису свесни својих права из радног односа и како да их остварују, нису сигурни како би то утицало на однос надређених, радни статус или могућност напредовања. Приметили смо да млади нису сигурни ко може да се обрати синдикату и како се постаје члан, због чега је потребно појачати информисаност о начину учлањивања и улози синдиката“, наводи се у анализи резултата истраживања „Млади у синдикату“.

Једна трећина запослених младих, како указују резултати истраживања, у чланству је неког од синдиката који функционишу у предузећу. С друге стране, већина младих који нису у чланству синдиката не планира ни да се учлани. Приступање синдикату најчешће планирају млади у Војводини, Шумадији и Западној Србији, као и млади са средњим и вишим нивоом образовања, док најмање о томе размишљају млади у Београду и они са ниским образовањем.

„Већина младих није у синдикату, јер нису запослени, због недовољне информисаности о синдикату и због тога што не препознају довољно улогу синдиката и немају поверења у снагу синдиката. У релевантне разлоге спадају и чињеница да код дела послодаваца синдикат уопште не постоји, односно да млади не желе да се приступањем синдикату замере послодавцу“, показује истраживање.

Када је реч о типу синдикалних активности у којима би се млади чланови најрадије ангажовали, то су пре свега промотивне активности и радно-правна заштита радника, затим друштвене и хуманитарне активностима, колективно преговарање и социјални дијалог, креирање политика, закона и других аката, док би се најмање младих ангажовало у протестима и штрајковима. Председница Секције младих СССС Бојана Бијеловић каже за Форум да они повезују младе из различитих делатности и средина ради дефинисања и заступања интереса младих, подизања свести о важности њиховог ангажовања на заштити и унапређивању права у радном односу и повећању улоге младих у одлучивању. Истовремено, млади мрежу користе за размену искустава и сазнања да би унапредили услове рада и живота.

- Поред свакодневног рада са младим синдикалцима, њиховог континуираног образовања и информисања о правима из области радних односа, млади Самосталних синдиката се све више баве питањима од општег значаја и актуелним темама. На пример, већ годинама у августу обележавамо Међународни дан младих заједно са студентима или члановима других синдиката. Успоставили смо и сарадњу са разним НВО - наводи Бијеловићева.

Марија Мартинић из Секције младих УГС Независност наводи за Форум да је стратешки задатак ове секције у претходном периоду био развој структуре и активирање већ постојећег, али пасивног чланства овог удружења синдиката. Како додаје, успешност чланства Секције младих у остваривању задатака условљена је и степеном њиховог синдикалног образовања и оспособљености за синдикални рад.

- Стога смо приступили планској и систематској едукацији активиста. У циљу едукације активиста, организовани су семинари у великом броју градова за одборе новоформираних секција младих на нивоу гранских синдиката, у којима ће деловати регионални координациони одбори Секције младих - објашњава Мартинићева.

Оцена за рад синдиката - 3,44

Истраживање „Млади у синдикату“ показује да већина младих оцењује добром и врло добром оценом рад синдиката. Најмање су задовољни утицајем синдиката на власт и едукацијом, а највећи број младих није сигуран да ли има идеје које би унапредиле рад синдиката. Испитаници су на скали од један до пет дали просечну оцену за рад синдиката 3,44. Трећина младих сматра да би бављење темама које посебно занимају младе највише допринело повећању броја младих у синдикатима. Промена имиџа синдиката, промоција синдиката у образовним установама и комуникација са младима преко нових медија би, према мишљењу младих, такође допринела повећању учешћа младих у синдикатима.

Пасиван однос

Према истраживању „Млади у синдикату“, мишљење искусних синдикалних лидера је да је учешће младих у синдикатима недовољно. Главни разлог је, додаје се, лоша економска ситуација и велика понуда радне снаге која деградира стандарде у радном окружењу. Проблем препознају и у самом синдикату, али и код младих. Резултати указују да је однос младих према сопственим правима, а нарочито према правима других, постао пасиван.

На Палићу се током лета одржавају две летње школе намењене младим активистима

Седма недеља социјалдемократије

АУТОР: ВЕСНА АНДРИЋ

Фондација Фридрих Еберт, у сарадњи са Центром за студије социјалне демократије, организује и ове године, седму по реду, летњу школу „Недеља социјалдемократије“. Школа ће бити одржана у кампу на Палићу од 29. јуна до 9. јула и окупиће учеснике из социјалдемократских партија, младе активисте невладиних организација и синдиката из земаља бивше Југославије. За овогодишњи конкурс владало је велико интересовање, а од 275 пријављених, одабрано је 120 полазника.

- Ове године смо смањили старосну границу за учешће, тако да су на конкурс могли да се пријаве кандидати старости од 17 до 25 година. Било је доста квалитетних пријава. Млади од 17 до 19 година желе да науче више о политици и социјалдемократији, са идејом да постану активни чланови нашег друштва. Они не желе да буду неми посматрачи процеса који се дешавају у земљи, већ хоће да у њима учествују. Занимљиво је да ти млади људи већ имају нека предзања о демократији и социјалдемократији. Међу старијим кандидатима било је доста оних

који су активни у политичким странкама, каже за Форум Ана Манојловић, координаторка за пројекте у Србији у Фондацији Фридрих Еберт.

Како објашњава, циљ „Недеље социјалдемократије“ је промовисање идеја и вредности социјалдемократије међу младима, као и обука у практичној примени политичких вештина.

Школу одликује учешће одабраних предавача, еминентних експерата, истраживача и аналитичара друштвених и политичких прилика из земље и света.

- Предавања су замишљена као серија дебата о различитим темама које су кључне за развој земаља и друштава западног Балкана. Неке од тема којима се школа бави су: нови облици социјалдемократије, демократија, политичке партије и децентрализација, безбедност и односи у региону, вештине комуникације и кампање, онлине технике, јавни наступ и вештине лидерства и тимског рада, каже Манојловићева.

Поред предавања, велика пажња се посвећује и практичној примени политичких вештина, у којој се полазници обучавају кроз активно учешће у радионицама. То је, према речима наше саговорнице, изузетна прилика за стицање вештина из области тимског рада, комуникације и решавања конфликта, политичке кампање, преговарања, јавних наступа, јавног заговарања...

- Летња школа „Недеља социјалдемократије“ има интернационални карактер. Она настоји да кроз едуковање младих грађана из нашег региона омогући размену мишљења и искустава из појединих држава како би млади дошли до заједничких закључака, који би могли да буду основ за будућу сарадњу или за наставак и побољшање досадашње сарадње. Седам радних дана у летњој школи подељено је у преподневне и поподневне сесије које се састоје од предавања и радионица. Вечерњи сати резервисани су за забаву, односно концерте, вечери уз логорску ватру и гитаре, организоване изласке у град, уметничке колоније... У оквиру кампа постоји и могућност организовања и различитих спортских активности - истиче Ана Манојловић, уз напомену да сви учесници по завршетку школе добијају сертификат о успешном похађању „Недеље социјалдемократије“.

Новина овогодишње школе је организација семинара за алумнисте - људе који су већ учествовали на једној од претходних „Недеља социјалдемократије“. Овај семинар се одржава одмах по завршетку основног курса и трајаће четири дана, од 6. до 9. јула.

- На овом семинару ће учествовати 30 алумниста, а они ће добити специфичнија и конкретнија знања која су им потребна за оно чиме се сада баве. Многи од њих су одборници у локалним парламентима, каже Манојловићева.

Политеиа од 5. до 11. јула

Овог лета, такође на Палићу, од 5. до 11. јула, биће одржана и Политеиа, школа за политику и цивилно друштво, коју организује Центар за демократију, у сарадњи са Фондацијом Фридрих Еберт. „Политеиа је седмодневна школа намењена члановима демократски оријентисаних политичких странака у Србији старости до 28 година. Пројекат је произашао из дугогодишње праксе и искуства Центра за демократију да велики број младих, активних у политичким организацијама, који немају неопходно знање о основним политичким принципима и начелима, учествују у образовним програмима који имају практичан карактер. Програмом школе за политику и цивилно друштво желимо да унапредимо знања младих чланова политичких странака о томе зашто су нам у јавном деловању важна начела и вредности и како

их применити у пракси“, објашњава Ана Манојловић. Кроз ову школу је од 1998. до 2009. године прошло више од 1.350 полазника.

<http://www.dnevnik.rs/ekonomija/grcki-rasplet-i-na-srpsku-korist>

Грчки расплет и на српску корист?

Србију и Грчку повезују пре свега грчке инвестиције у нашој земљи, при чему је банкарски сектор од кључног значаја, тако да не чуди што је расплет у комшилуку донео олакшање.

Можда је оно привремено, а можда и не, али у сваком случају, домаћи економисти сматрају да је банкрот те земље избегнут, те да је то позитивна вест и за Србију.

– Наравно да је то позитивна информација, с обзиром на то да неке анализе показују да би у случају банкрота Грчке, од свих земаља у региону Србија имала најтеже последице – тврди председник Савеза економиста Србије Александар Влаховић. Он је објаснио да би то било сасвим логично, не само због тога што је банкарски сектор Грчке значајне инвестиције усмерио према Србији него и због тога што је Грчка, генерално, једна од најзначајнијих инвеститора у Србији.

– Свакако да разјашњавање ситуације у Грчкој, постизање политичког консензуса и најава да ће се у наредном периоду наставити сарадња с ММФ-ом и радити на реструктурирању јавног сектора, који је проблем и Србије – јесте позитивна вест – оценио је он.

Влаховић је подсетио на то да су многи домаћи и страни аналитичари истицали да од Грчке зависи судбина еврозоне и ЕУ, али његов став је да „ЕУ и еврозона без Грчке свакако могу, али Грчка без еврозоне и ЕУ не може“. Имајући то у виду, и Србија тешко да може градити своју будућност без еврозоне и ЕУ, закључио је.

Професор на Београдској банкарској академији Зоран Грубишић рекао је Тањугу да у Грчкој још постоје проблеми, али сигнали који долазе утичу позитивно психолошки и умирујуће на српско тржиште, пре свега финансијско.

– Значи, ове вести су добре, повољно се тумаче из угла међународних тржишта, и много је мања опасност да се прелије неки домино-ефекат – казао је Грубишић.

Највећи позитиван ефекат се очекује преко финансијског тржишта и банкарског сектора, оценио је он, и додао да у осталом делу привреде не очекује неке битније промене у сарадњи Грчке и Србије.

Економиста Мирослав Здравковић, међутим, сматра да би то што се дешава ипак требало тумачити с резервом, из више разлога:

– Први разлог је то што ће, независно од тога каква влада буде формирана, Грчка ове године имати негативну стопу раста бруто домаћег производа, пад броја запослених, што ће се наставити и идуће године, осим што се дају оптимистичке перспективе да ће доћи до некаквог раста – објаснио је он.

– Постоје три основна канала преношења кризе, од којих је први робна размена. Наш извоз у Грчку је пао за трећину у прва четири месеца ове године, али је то релативно мали канал, јер имамо изузетно малу робну размену с Грчком – објаснио је Здравковић, и додао да су кризом у Грчкој много више погођене Албанија и Македонија.

Други канал су, по његовим речима, токови страних директних инвестиција и он је већ показао своје негативно дејство кроз то што је реоткупом акција Телекома „Србија” (удео грчког ОТЕ-а), пао удео грчких инвестиција, што ће значити да ће Грчка пасти с трећег на седмо или осмо место као укупан инвеститор у Србији.

– Трећи канал – банкарски сектор – је, неутралан, у смислу да су, попут продаје удела ОТЕ-а у Телекому, и овде могуће промене, али глобалне природе. На пример, уколико ММФ инсистира на томе да те банке морају да продају своје уделе у Бугарској и Србији, где их још има, то је неутрално са становишта Србије, уколико власништво у тим банкама купе банке из Немачке, Француске, Турске, Русије... – казао је он.

Д. У.

<http://www.dnevnik.rs/novi-sad/grad-ce-pomoci-tekstilcima>

Град ће помоћи текстилцима

Представници Штрајкачког одбора из "Новитета" разговарали су у Градској кући с градоначелником Игором Павличићем и чланом Градског већа за финансије Живком Макарићем.

О "Новитету" у Градској кући

Позив за састанак потекао је од градских челника, јер током протесне шетње, коју је прекјуче синдикат "Солидарност" организовао представнике радника нико није примио од градских челника, а током шетње једно време протествовали су и пред Градском кућом.

Павличић се јуче заложио да ће утицати да Пореска управа убрза поступак ради што хитнијег регулисања пореза и доприноса за здравствено и пензијско осигурање, које "Новитет" није плаћао од 1. јула 2010 године.

Запосленима у штрајку, речено је на састанку, у интересу је да се посао са порезницима заврши до 17. јула, до када радници имају оверене здравствене књижице. Наглашено је и то, да је лош материјални положај радника "Новитета" тема за Социјално - економски савет града Штрајк у предузећу траје од 11. јуна.

Запосленима је пре неколико дана исплаћена априлска зарада, а Штрајкачки одбор чека да се уплате и доприноси, јер неколико радника не може да оде у пензију. Мајска зарада није исплаћена мада према колективном уговору треба да буде на радничким рачунима 20. јуна.

З. Делић

Sindikata građevinarstva i IGM protivi se izrabljivanju radnika i zahteva izmene Zakona o radu

Stopirati rad na plus 40 stepeni

Poslodavci bi trebalo da poštede radnike od 11 do 16 sati zbog vrućina, kaže Duško Vuković, predsednik samostalnog sindikata građevinarstva i najavljuje predlog o ograničavanju prekovremenog rada

Dobrila Soleša

Beograd

Iako ovih dana vladaju tropske vrućine do 40 stepeni Celzijusovih, većina gradilišta je otvorena od jutra do mraka, a većina operativaca na terenu žali se na loše uslove rada. „Prema granskom kolektivnom ugovoru nije regulisano koja je najviša, a koja najniža temperatura kada bi trebalo prekinuti, odnosno ograničiti rad. Tako poslodavci nisu obavezni da stanu sa izvođenjem radova po ekstremnim vrućinama, a većina koristi letnju sezonu kako bi navodno stigli rokove i ispoštovali ugovore“, kaže za „Privredni pregled“ Duško Vuković, predsednik sindikata građevinarstva i industrije građevinskog materijala.

„Preporuka je našeg sindikata da u ovakvim slučajevima tempo radova treba usporiti, smanjiti u periodu od 11 do 16 sati, odnosno u pojedinim slučajevima čak i prekinuti, da se zaštiti zdravlje ljudi“, dodaje Vuković.

Većina se žali na loše uslove rada

On ukazuje da postojeća rešenja iz kolektivnog ugovora preciziraju samo da se prave češće pauze, pije više tečnosti ili

Prinudni rad na koridoru...

„Građevinarstvo je najrizičnija delatnost kada je u pitanju eksploatacija i prinuda. Imamo potvrdu da oko 100 radnika Interkopa radi na koridoru pet-šest meseci bez plate. Na gradilištu 'Stipa Stepanović' u Beogradu utvrdili smo nekoliko desetina neprijavljenih radnika. Međutim, ovo nisu usamljeni slučajevi jer čak oko 50 odsto poslodavaca ne isplaćuje redovno zarade. Nisu retki ni protesti, na primer u Partizanskom putu. Ljudi štrajkuju jer su bez plate 17 meseci. Ciglana FZM u Ubu koji je kupio italijanski Fantini je prestala s radom, a radnici su prikraćeni za 10 zarada. Pored rada bez plate, oko 30.000 radi na crno, bez poreza i doprinosa, tako da ćemo od države tražiti rigoroznije mere“, tvrdi Vuković.

da se radnici sklanjaju sa skela i opasnih visina, odnosno rotiraju na lakša mesta, kako ne bi kolabirali.

Prema njegovom mišljenju, ne postoji nijedan infrastrukturni projekt, uključujući i koridore, koji ne bi bili završeni zbog pauze pri afričkim vrućinama. Inače, prema Zakonu o bezbednosti i zdravlju na radu i stručnjaci za inspekcijske poslove i medicinu rada ukazuju da je to neophodno zaštititi zdravlje, jer se pojavljuje veća učestalost ozleđa, opекotina, kožnih bolesti, alergija, kancera...

Umesto skraćivanja radnog dana građevinci obično rade 10 do 12 sati dnevno sa pauzama, jer to pogoduje preduzimačima koji izbegavaju smenski rad i dupliranje ekipe.

Na danas zakazanoj sednici glavnog odbora sindikata građevinarstva i IGM zatražiće se izmene Zakona o radu, po kojem sada može da se radi samo četiri sata prekovremeno dnevno, odnosno osam nedeljno. „Prema uporednim analizama naš radnik ostvari čak 400 sati prekovremeno godišnje, dok je to u Sloveniji limitirano na 180, a u Švajcarskoj na 90. Sugerišemo da se to kod nas ograniči na 200. Ovaj zakon treba da se izmeni i u delu o preraspodeli radnog vremena do 160 sati mesečno, a mi tražimo da se taj fond smanji na 54 sata. Ova rešenja će se usaglasiti u Savezu sindikata i poslati Ministarstvu rada“, najavljuje naš sagovornik.

Izgradnja velikih problema u celoj branši ne jenjava, nadležnima su slata brojna upozorenja o katastrofalnom stanju. Od oko 8.000 građevinskih firmi 80 odsto je nelikvidno, u odnosu na prošlu ove je ugovoreno 50 odsto manje poslova, a procenjuje se stečaj za oko 50 odsto neimarskih preduzeća. Dug države za izvršene radove je oko 400 miliona dinara, na većini tendera posao dobijaju stranci, dok su domaćini zapostavljeni i angažovani kao podizvođači.